

126a.

on 22
—

Q. D. B. V.

DISSERTATIO TERTIA

Super alter. Part.

AUG. CONFESS.

Ex Artic. III.

DE

M I S S A ,

QUAM

PRÆSIDE

JOH. KAHLER,

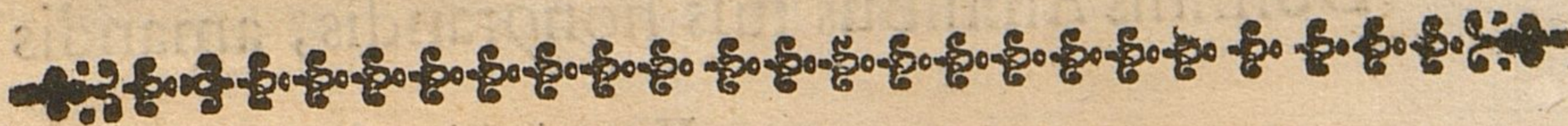
S. Theol. D. Ejusdemque ut & Mathem.
Profess. Ordin.

Publicè defendendam suscipiet

HERMANN ADOLPH Müller /
Rinthelienfis.

Ad d. 20. Julii An. 1699.

IN AUDITORIO MAJORI.

RINTHELII,

Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.
M DC XCV.

V I R O

Speētatisſimo atque Experientisſimo

Domino JOHANNI Müller /
Pharmacopolæ Rintheliensî, Dn. Parenti suo
medullitùs deamando.

Ut &

Nobilisſimo, Excellentisſimo Doctisſimoque

JOHANNI HENRICO Müller /
Medicinæ Doctori & Phyſico Patriæ Celebri:
Fratri Dilectisſimo.

Nec non

Plurimum Reverendis atque Doctisſimis

DN. LEVINO BERNHARDO
Eiſchhaupt /

Pastori Eisbergensî vigilantisſimo.

DN. JUSTO Wönding /
Pastori Idenſî fidelisſimo.

Nec minus

Prudentisſimo & peritisſimo Viro

DN. JOHANNI Müller /
Pharmacopolæ Senatus Hildeſienſis ſolertisſimo.

Dominis Affinibus ſuis honorandis, amandis

Has primitias ſtudiorum ſuorum
debitâ obſervantiâ offert

HERMANN ADOLPH Müller.

DISSERTATIO TERTIA.

Super alter. part.

AUG. CONFESS.

Ex Artic. III.

DE

M I S S A ,

QUAM

P R Æ S I D E

JOH. KAHLER, S. Theol. D.

Ejusdem ut & Mathemat. Profess. Ordin.

Publicè defendendam suscipiet

HERMANN ADOLPH Müller /
Rintheliensis.

Ad D. 20. Jul. An. 1695.

Artic. III. De MISSA.

Alsò accusantur Ecclesie nostræ, quod Missam aboleant, retinetur enim Missa apud nos, & summa reverentia celebratur. Servantur & usitate ceremonie fere omnes, præterquam quod Latinis cantionibus admiscetur alicubi Germanicæ, quæ ad-ditæ sunt ad docendum populum. Nam ad hoc opus est ceremoniis, ut doceant imperitos. Et non
E modo

modo Paulus præcipit uti lingua intellecta populo in Ecclesia, sed etiam ita constitutum est humano jure.

Assuefit populus, ut unà utantur sacramento, si qui sunt idonei, id quoque auget reverentiam ac religionem publicarum ceremoniarum. Nulli enim admittuntur, nisi antea explorati. Admonentur etiam homines de dignitate & usu sacramenti, quantam consolationem afferat pavidis conscientis, ut discant Deo credere, & omnia bona à Deo expectare & petere. Hic cultus delectat Deum, talis usus sacramenti alit pietatem erga Deum. Itaque non videntur apud adversarios Missæ majore religione fieri, quàm apud nos.

Constat autem hanc quoque publicam & longe maximam querelam omnium bonorum virorum diu fuisse, quod Missæ turpiter prophanarentur, collatæ ad questum. Neque enim obscurum est, quam latè pateat hic abusus in omnibus templis, à quibus celebrentur Missæ, tantum propter mercedem aut stipendium, quàm multi contra interdictum Canonum celebrent. Paulus autem graviter minatur his, qui indignè tractant Eucharistiam, cum ait, Qui ederit panem hunc, aut biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Itaque cum apud nos admonerentur Sacerdotes de hoc peccato, deserunt apud nos privata Missæ, cum fere nullæ privatae Missæ nisi questus causa fierent.

Neque ignoraverunt hos abusus Episcopi, qui si correxissent eos in tempore, minus nunc esset dissensionum. Antea sua dissimulatione multa vitia passi sunt in Ecclesiam serpere. Nunc serò incipiunt queri
de

de calamitatibus Ecclesie, cum hic tumultus non aliunde sumpserit occasionem, quam ex illis abusibus, qui tam manifesti erant, ut tolerari amplius non possent. Magnae dissensiones de Missa, de Sacramento extiterunt. Fortasse dat pœnas orbis tam diuturnæ prophanationis Missarum, quam in Ecclesiis tot seculis toleraverunt isti, qui emendare & poterant & debebant. Nam in Decalogo scriptum est, Qui Dei nomine abutitur, non erit impunitus. At ab initio mundi nulla res divina ita videtur unquam ad quæstum collata fuisse, ut Missa.

Accessit opinio, quæ auxit privatas Missas in infinitum, videlicet quod Christus sua passione satisfecerit pro peccato originis, & instituerit Missam, in qua fieret oblatio pro quotidianis delictis, mortalibus & venialibus. Hinc manavit publica opinio, quod Missa sit opus tollens peccata vivorum & mortuorum ex opere operato. Hic cœptum est disputari, utrum una Missa dicta pro pluribus, tantundem valeat, quantum singulæ pro singulis. Hæc disputatio peperit istam infinitam multitudinem Missarum.

De his opinionibus nostri admonuerunt, quod dissentiant à scripturis sanctis, & lædant gloriam passionis Christi. Nam passio Christi fuit oblatio & satisfactio, non solum pro culpa originis, sed etiam pro omnibus reliquis peccatis, ut ad Hebræos scriptum est. Sanctificati sumus per oblationem Jesu Christi semel. Item, Una oblatione consummavit in perpetuum sanctificatos.

Item, Scriptura docet nos coram Deo justificari

per fidem in Christum, cum credimus nobis remitti peccata propter Christum. Jam si Missa tollit peccata vivorum & mortuorum ex opere operato, contingit justificatio ex opere Missarum, non ex fide, quod scriptura non patitur.

Sed Christus jubet facere in sui memoriam, quare Missa instituta est, ut fides in iis, qui utuntur sacramento, recordetur, quae beneficia accipiat per Christum, & erigat & consoletur pavidam conscientiam. Nam id est meminisse Christi, beneficia meminisse, ac sentire, quod verè exhibeantur nobis. Nec satis est historiam recordari, quia hanc etiam Judaei & impii recordari possunt. Est igitur ad hoc facienda Missa, ut ibi porrigatur sacramentum his, quibus opus est consolatione, sicut Ambrosius ait, Quia semper pecco, semper debeo accipere medicinam.

Cum autem Missa sit talis communicatio sacramenti, servatur apud nos una communis Missa, singulis feriis atque aliis etiam diebus, si qui sacramento velint uti, ubi porrigitur sacramentum his qui petunt. Neque hic mos in Ecclesia novus est. Nam veteres ante Gregorium non faciunt mentionem privatae Missae. De communi Missa plurimum loquuntur. Chrysostomus ait: Sacerdotem quotidie stare ad altare, & alios ad communionem accersere, alios arcere. Et ex Canonibus veteribus apparet, unum aliquem cebrasse Missam, à quo reliqui presbyteri & Diaconi sumpserunt corpus Domini. Sic enim sonant verba Canonis Niceni: Accipiant Diaconi secundum ordinem post presbyteros, ab Episcopo vel à presbytero sacram

cem-

communione. Et Paulus de communione jubet, ut alii alios expectent, ut fiat communis participatio.

Postquam igitur Missa apud nos habet exemplum Ecclesiae, ex scriptura & patribus, confidimus improbari eam non posse, maxime cum publicae ceremoniae, magna ex parte similes usitatis serventur, tamen numerus Missarum est dissimilis, quem propter maximos & manifestos abusus certè moderari prodesset. Nam olim etiam in Ecclesiis frequentissimis non fiebat quotidie Missa, ut testatur historia Tripartita lib. 9. Cap. 38. Rursus autem in Alexandria quarta & sexta feria scripturae leguntur, easque doctores interpretantur, & omnia fiunt praeter solennem oblationis morem.

§. I.

Vocabulum *Missa* variae esse acceptionis, nemini ignotum esse potest. Communis ejus significatio est, cum per illud notatur tota divini officii celebratio, ubi Eucharistia consecratur. Atque ita dicitur à *missione* seu *dimissione* populi. Veteres enim in Ecclesia latina dixerunt *Missam*, *dimissionem* ipsam. Haec autem *dimissio* erat vel *Catechumenorum* ante administrationem Eucharistiae, vel totius multitudinis post celebrationem Eucharistiae. Huc pertinet: quod in *Can. 48. Concil. 4. Carthag.* jubetur Episcopus, nullum prohibere ingredi Ecclesiam, & verbum Dei audire, sive Gentilem, sive Hæreticum, sive Judæum usque ad *missam* seu *dimissionem* *Catechumenorum*. Et quod *Augustinus serm. 37. de temp.* inquit. *Post sermonem fit missa Catechumenis.* Et *Ambros. l. 5. ep. 33.* *mansi in munere meo, missam facere coepi.*

Vocis Missae origo est, à mittendo. Nam in dimissione populi haec facta acclamatio: Ite, missa esto.

cæpi. hoc est, uti sequitur, dimisi populum. Fuitque Vocabulū *Missæ* jam tum medio seculo tertio in usu, uti quidam ex *Cornelii Romani Episcopi ad Lupicinum Viennensem Episcopum* epistola coniectant: Ita enim scribit: *Scias frater charissime, arcam Dominicam Vento persecutionis acerrime commoveri, & edictis imperatorum Galli & Volusiani Christianos ubique tormentis variis affici. Nam in Urbe Romana Imperator ad hoc constitutus est. Unde publicè neque in Cryptis Missas agere Christianis licet.* vid. *Danhaw. Christeis p. 257.*

*Quidam
Missam
dici volunt,
quod obla-
tio & preces
ad Deum
mittantur.*

§. II. Quidam Ecclesiæ Romanæ Scriptores latinam quidem concedunt vocabuli *Missæ* originationem, alias tamen afferre solent rationes. *Missam* enim, vel dici volunt; quod *oblatio & preces ad Deum mittantur*, ut *Hugo de S. Victore l. 2. de Sacram. part. 8. c. ult.* allegatus à *Bellarmino l. 1. de Missa c. 1.* vel quod *Angelus à Deo mittatur*, qui sacrificio assistat, & ad Deum illud deferat, quod minus probabile censet *Bellarminus*; & tamen ita docuit *Pet. Lombard. Magister Sentent. l. 4. d. 3. lit. A.* Item *Thom. Aquin. part. 3. q. 84. art. 4. resp. ad 9. fol. 115. Edit. Venet. de An. 1496.* sic sentit & loquitur: *Propter hoc etiam Missa nominatur, quod per Angelum Sacerdos preces ad Deum mittit, sicut Populus per Sacerdotem; vel quod Christus est hostia nobis missa à Deo, unde & in fine missæ Diaconus in festivis diebus populum licentiat dicens: Ite missa est, scilicet hostia ad Deum per Angelum, ut sit Deo accepta.* Hac tamen *Thomæ* autoritate non obstante ipse *Bellarminus l. cit.* communissimam sententiam esse ait, quod *Missæ* dicatur à *missione sive dimissione populi.*

*An vox
MISSA sit
hebrææ ori-
ginationis.*

§. III. Sunt etiam, qui originem Vocis *Missæ* ex voce hebraica מִסָּחָה deducunt vid. *Baron. ad An. 34. n. 59. Alphons. Salmeron Tom. 9 p. 212. 213.* idemque factum videtur ab Autoribus *Apolog. Aug. Conf. p. 271.* cum opinionem, quod *missa* dicatur ab altari מִזְבֵּחַ ita confutant: *Quorsum opus est procul querere etymologiam? cum extet nomen Missæ Deut. XVI. Ubi significat collationes seu munera populi.* Verùm hæc opinio jam-

jamdudum rejecta, istaque sententia, vocem esse Latinam & à Latinis primùm usurpatam in celebratione Eucharistiæ, communiter recepta est. Si enim vox ista esset hebraica, atque ab Apostolis, uti hi Autores volunt, adhibita, haut dubiè retinuisent eam Græci & Syri, uti retinuerunt alias similes voces *Amen*, *Alleluja*, *Sabaoth*, *Satan*, *Sabarhum*, *pascha*. Atqui apud Græcos nulla est mentio vocis *Missa*, Syri autem & Maronitæ pro vocabulo *Missa* dicunt *Code-scha* i. e. *Sacrum*, *Sanctum*, uti ipsi docet *Bellarminus* l. 1. de *Missa* c. 1. qui insuper & hoc addit, quod *Origenes*, *Epiphanius*, *Iustinus* &c. nunquam hac voce utantur, quod tamen fecissent, utpote hebrææ linguæ periti. Imò si vox illa hebraica esset, non *Missa* sed *Missah* scribendum, quod tamen non fit. vid. *Vasquet* in 3. part. Tom. 3. disp. 221. c. 1. Hinc alii quoque Doctores Rom. Ecclesiæ monent sodales suos, non esse somniandum, ab Hebræo derivari nomen *Missa* Christianorum, esse enim hanc derivationem obnoxiam Calumniis hæreticorum, cum tributi significatio in מוס latitet, atque hac ratione exprobari possit *Missa*, quod sub ejus prætextu populus Christianus variis exactio-nibus oneretur. Aliunde etiam præsumi posse ajunt, *Missæ* vocem ab hebræo non derivari; quia Christo non defuissent vocabula alia in V. T. usitata, ut *Todah*, *Mugafsch*, *Mincha*, quæ criminationibus Adversariorum ita non sint exposita. *Missæ* enim vocabulum à מוס derivatum hæc habere fata, ut ab Adversariis dicatur, nullum commodius ad avaritiam & luxum Sacerdotum exprimendum inveniri potuisse. Rectè itaq; scribit *Casaubonus* Exercit. XVI. ad *Baron.* §. 9. p. 581. *Nomen missa hebraicum esse vel chaldaicum, putidissimum commentum est hominum neque Hebraicas neque chaldaicas literas inielligentium, aut certè judicii prorsus nullius. Apologia verò Augustanæ Confessionis καὶ ἀντιρροπῶν & ex Adversariorum hypothesis loqui videtur, hoc sensu: Si Missa ab hebræa radice deduci debet, non opus est, ut à*

מוסה

Bellarminus
aliiq; scri-
ptores Ro-
mani ne-
gant, vo-
cem *Missa*
esse hebrai-
cam.

Apologia
A. C. non
deducit no-
men *Missæ*
& Hebræo.

non derivetur, cum Deut XVI reperiatur aliud vocabulum, quod *Missæ* quoad literam & rem significatam accommodari potest. Non ergo ex Hebræo derivatio vocis *Missæ* petenda est, sed retinenda communis sententia initio s. i. proposita. Unde nec *Lutherus* super *Dan. c. XII. 38.* de DEO *Maozim* loquens originationem proposuit, sed allusionem ad missam, & reliqui cultus Anti-Christiani copiam idololatricam, jactitatumq; illud sacrificium Romanensium. Plura de Origin. Vocis *Missæ*, ejusque usurpatione vid. in *Hülseman. Man. A. C. disp. 22. § 4. 5. p. 1518. seqq.*

Retinetur
in nostris
Ecclesiis
Missæ, quæ
est Consecratio
&
distributio
Sanctæ Eu-
charistia.

§. IV. Relicto autem hoc diffidio Grammaticali de Origine Vocis *Missæ*, dispiciendum potius erit, quid per *Missam* intelligat *Augustana Confessio*, cum dicit: *Falsò accusantur Ecclesiæ nostræ, quod Missam aboleant, retinetur enim Missa apud nos, & summâ reverentia celebratur &c.* Nempe per vocabulum *Missæ h. l.* innuitur *Missæ illa Christiana & communis, quæ est consecratio & distributio sanctæ Eucharistia inter Sacerdotes pariter & populum.* Sic enim *Confessores h. art.* loquuntur: *Est igitur ad hoc faciendâ missa, ut ibi porrigatur Sacramentum bis, quibus opus est consolatione, sicut Ambrosius ait; Quia semper pecco, semper debeo accipere Medicinam &c.* Atque hanc *Missam* probant ex *1. Cor. XI. 20. seq. Canonibus antiquis Conc. Nic. Can. 18. Concil. Tol. IV. Can. 17 &c.* concluduntque tandem: *Postquam igitur Missa apud nos habet exemplum Ecclesiæ ex Scriptura & Patribus, confidimus, eam improbari non posse &c.* Quæ res in Exemplari Germanico clarius adhuc exprimitur, rejiciturque *Missæ* ista gesticulatoria, quæ dicitur sacrificatio pro vivis & mortuis. *Dieweil nun die Messe nicht ein Opfer ist für die Lebendigen und Todte/ ihre Sünde wegzunehmen/ sondern soll eine Communion sein; da der Priester und andere das Sacrament empfahen für sich. So wird diese Weise bey uns gehalten/ daß man an Feyertagen (auch sonst so Communicanten da sind) Messe hält/ und etliche so das begehren/ communiciret.* Also

Also bleibt die Messe bey uns in ihrem rechten Brauch / wie sie vorzeiten in der Kirche gehalten / wie man beweisen mag aus S. Paulo / dazu auch vieler Väter Schrifften 2c.

§. V. Atque in hac significatione Protestantibus Vocabulum *Missae* accepisse, Pontificii Doctores, qui *Confutationem* adornarant, satis superque percepere, dum scribunt: Daß Sie (die Protestanten) weiter fürwähnden / Christus werde in der Messe nicht aufgeopfert / das ist / als vormahls verdamt / und von den Gläubigen verworffen / gänzlich nicht zubillichen. vid. *Chytrai Histor. Aug. Conf. fol. 149.* Dum itaque operosi in eo sunt, ut *Missam* Sacrificium esse probent, non tamen eò procedere ausi sunt, ut Electorem Saxoniae aliosque Germaniae Principes contra veritatem aliquid dixisse aut scripsisse asserant, quod in suis Ecclesiis *Missam* non abrogari professi sint. Leg. iterum *Chytrai Hist. A. C. p. 185. seq. & 194. seq. 206. 207. seq.* Hinc intelligi potest, Pontificios, dum nostras Ecclesias accusant, quod *Missam* aboleant, intendere digitum ad *Sacrificium Verum ac proprium, meritorium & propitiatorium*, quod Protestantes in missa nunquam admittere voluere. Hoc tamen non obstante, Papistae tempore exhibitae A. C. & amicae *Tractationis* concessere, retineri in Protestantium Ecclesiis *Missam*, nemo enim contradixit huic Confessioni: Es ist öffentlich / daß die Messe bey uns mit grösserer Andacht und Ernst gehalten wird / denn bey den Widersachern.

§. VI. Uti autem *Missam* in sensu vero & genuino in nostris Ecclesiis retinemus, & cum primitiva Ecclesia celebramus; ita eam in sensu pontificio rejicimus, meritoque referimus ad *abusus in excessu peccantes*. Pontificii enim *Missam* transmutarunt in opus toto genere differens à *Cœna Domini*, in *sacrificium* nempe verè propitiatorium pro peccatis viventium & mortuorum, atque sic turpiter eam contaminarunt. Fecere deinde Romanenses ex *Missâ* opus operatum, quod suam vim & efficaciam exerat in communi-

F

canti-

Ipsi Doctores Pontificii fateri coguntur, Protestantes per Missam intelligere Sacrorum actuum complexum.

Iidem Concedere coguntur, in nostris Ecclesiis retineri Missam.

Missâ Romanensium multis modis contaminata est, indeque, merito improbatum.
A. C. p. 26.

p. 25.

*Missæ uber-
rimū parit
quæstum.
stabilitque
autorita-
tem Sacer-
dotum.*

*Refertur
Missæ Pa-
pisticæ ap-
paratus &
celebratio
ex Sleidano.*

cantibus, citra hoc, quod communicantes talem fructum ex animo desiderent. Præterea composita est Missa in Patu ad quæstum, ita ut verè dicat *A. Confessio: ab initio mundi nullam rem ita ad quæstum collatam fuisse, ut Missam. &c.* Hinc *Sam. de Pufendorf c. XII. Introduct. in Histor. s. 33.* has nunditationes ita exagitat: *Man hat die Messe ohne Communicanten eingeführt/ und sie für ein Opfer für Lebendige und Todten ausgerufen/ damit Lebendige und Todte unter Contribution gesetzt würden. Denn nichts Wichtiges wird von Jemand angefangen/ man lästet erst zu gutem Fortgang eine Messe lesen. Kein Vermögender stirbt/ der nicht eine Quantität Messen für seine Seel zu lesen verordnet; wofür der Pries-ster sein Gebühr haben muß. Et Sev. de Monzambano c. VIII. de Statu Imperit Germ. s. 8. de hac re ita scribit: Missæ nihil accommodatius ad lucrum & autoritatem Sacerdotum promovendam. Nam quis tam salutarem operam navanti premium negare velit? Aut quis non adoret homines tam Venerabilem victimam murmure suo producere valentis?*

§. VII. Si quis præterea *Canonis missatici* magnitudinem consideret, advertatque, quàm pauca in eo cum institutione S. Cœnæ convenient, & quàm multa dissona reperiantur, observenturque, is de *Missæ* abusu non amplius dubitabit. Labet totam rem ex *Foh. S'eidani Comment. de Statu Relig.* exhibere, ut lector de Sacrificulorum nugamentis in *Missæ* celebratione observari solitis judicare possit. Sic autem laudatus Scriptor lib. XXI. circa initium Ann. 1550. p. m. 1137. seq. loquitur. *Ingens erat (Argentorati) hominum concursus, maximè juventutis. Nam his omnibus novum erat spectaculum & inauditum, multos ibi raso vertice, novo genere vestitus, cantare simul, que nemo intelligat, cereos atque lampades ardere in ipsa quod dicitur meridie, fumigationes atque suffitus excitari thuribulis, sacrificum astare cum Ministris ad aram, pronunciare omnia sermone peregrino, variis uti geniculationibus atque gestibus, inclinari strictis manibus, modo disten-*

distendere, modo reducere brachia, subinde sese convertere, nunc esse clamosum, nunc magno silentio quadam demurmurare, suspicere in altum, esse pronum, consistere non uno loco, nunc in dextram, nunc in levam partem altaris commigrare, micare digitis, inhalare calicem, eumque tollere in sublime, postea reponere, certis locis nominare nunc vivos, nunc mortuos, panem azymum frangere & in calicem immittere, pectus ferire pugno, suspirare, clausis oculis representare somnum, rursus expergisci, manducare partem unam panis, alteram haurire cum vino totam, ne qua guttula remaneat, abluere manus, patellam deauratam, aversum extenso brachio demonstrare populo, admoveere eandem fronti atque pectori, deosculari nunc altare, nunc imagunculam materia vel metallo inclusam: Hæc inquam & id genus alia juvenus non sine admiratione & stupore, neque sane sine risu spectabat, & vix cohiberi potuit. Unde nostræ Ecclesiæ tot tantosque Missæ abusus observantes, ipsum nomen cum re Romanensibus reliquerunt, sicuti nomina Tyranni, Sophistæ &c. facta sunt exosa.

§. VIII. Patet ex dictis, Vocem Missæ in hoc articulo pro diversitate Prædicatorum diversimodè accipi; Vel enim in sensu catholico sumitur pro vero S. Cœnæ usu secundum institutionem Christi & Ecclesiæ consuetudinem, & hic sensus obtinet, cum de Missa retinenda & probanda fermo est. Vel vox Missæ accipitur in sensu Papistico, cum notatur turpis Sacramenti Cœnæ profanatio per varios abusus §. 6. recensitos. Sed de his plura dicere opus non est. Ad ipsam rem accedo, quæ hoc art. præcipuè in quæstionem venit. An nempe Missa sit sacrificium propriè dictum? Ubi si nomen sacrificii accuratius evolvere velimus, tenendum, illud in generalissima significatione omnes actiones sacras denotare, est enim sacrificium quasi sacrum factum; in specialiori autem cultum divinum, quo fit, ut sancta Societate adhæreamus Deo. Vocari aliàs solet sacrificium Spirituale, quod vel est internum, ut spiritus contri-

F 2

bula-

Propter abusus Missæ Protestantes ipsum nomen cum re Romanensibus reliquerunt.

Quando vox Missæ in hoc art.

sumatur in sensu catholico; quando in Papistico, ex prædicatorum diversitate intelligitur.

An Missa sit sacrificium propriè dictum?

Varia acceptio vocabuli Sacrificii.

bulatus, vel *externum*, quale est eleemosyna, atque hoc sensu antiqui Patres S. Coenam saepe vocant *sacrificium* & *oblationem*. Ita homines orantes *Augustinus in Ps. XCV.* dicit *victimas incruentas & hostias Deo gratissimas, lit. LL. fol. 4. Edit. Basil. de A. 1489.* Quò referri debet, cum per metonymiam S. Eucharistia dicitur *Sacrificium*, quò veri ac unici Sacrificii Christi monumentum est. *In memoria nostra*, ait *Augustinus præfat. in secund. expos. Psal. XXI. omni anno fit, quoties pascha celebratur. Numquid toties Christus moritur? Non, sed tamen anniversaria recordatio quasi presentat, quod olim factum est, & sic nos facit moveri, tanquam videamus in cruce pendentem Dominum lit. D. fol. 8. Idem August. Epist. XXIII. ferè circa finem similia lectori suggeret.* Denique in *specialissima* significatione *Sacrificium* notat *actum ritumque externum verbo Dei definitum, in quo soli DEO res aliqua externa. sensibilis & permanens consecratur ac destinatur, actu offertur & mutatur mutatione destructiva, ita ut planè destruat, sicque mutetur, ut desinat esse id, quod antea erat. vid. Bellarm. l. 1. de Missa c. 2.*

Quid notet
Sacrificiũ
in specialis-
sima & pro-
priissima
significati-
one?

Proponitur
status Con-
troversie
inter nos &
Pontificios.

§. IX. Cùm ergò h. l. controversia movetur: An *Missæ sit sacrificium?* non est quæstio, an missa quocunque modo possit dici *Sacrificium*, id enim ultrò largimur, & ipsa *Apologia A. C. h. Art. concedit. Conf. Gerhard. Conf. Carol. l. 2. spec. part. 2. art. 15. p. m. 1150. Quin & Bellarminus l. 1. de Missa c. 5. ita statum quæstionis format: Quæstio principalis, inquit, cum hæreticis hujus temporis non est de Sacrificio spirituali aut improprio, sed de Sacrificio externo, visibili, & propriè dicto. Unde res tota huc redit: an in Missa tanquam externo, visibili ac verè & propriè dicto Sacrificio sub speciebus panis & vini Sacrificuli corpus & sanguinem Christi DEO offerant, vel offerre debeant? Affirmant quæstionem h. m. propositam Pontificii, uti patet ex *Concill. Trident. Sess. 6. Can. 1. & 3. Si quis dixerit, in missa non offerri Deo verum & proprium Sacrificium, anathema sit. Si quis dixerit: Missa Sacri-**

Sacrificium esse tantum laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium, anathema sit. Et ex Bellarmin. l. 1 de Missa c. 5. Negant verò Protestantes, atq; sequentia urgent argumenta.

I. Ubi res offerenda non destruitur, ut desinat esse, quod erat, ibi non est sacrificium propriè dictum; Atqui in Missa s. Eucharistia res offerenda non destruitur ut desinat esse, quod erat; aliàs enim Christus toties mactaretur aut occideretur, quoties Sacrificii missificant. In missa itaque non est sacrificium propriè dictum. Cujus argumenti vim ut effugiant Adversarii, dilabuntur ad distinctionem inter *cruentum & incruentum Sacrificium*. *Cruentum* vocant, quo Christus in ara crucis Deo Patri oblatus est pro expiatione nostrorum peccatorum, & hoc sacrificium peractum esse ajunt per occisionem Christi & sanguinis ejus effusionem. *Incruentum* esse dicunt, quo Christus absque mactatione, & effusione Sanguinis sub specie panis & vini quotidie offertur in altari in memoriam cruenti illius Sacrificii. Concedunt itaq; propositionem majorem de Sacrificio cruento acceptam, negant autem de Sacrificio incruento, quale *Sacrificium* Missam esse contendunt. Verùm ista distinctio absq; idonea ratione conficta est. Propriè dictum enim Sacrificiū propitiatoriam Sanguinis effusionem requirit. *Absq; sanguinis effusione nul'a fit remissio*. Hebr. X. 22. Sicuti in V. T. nullum quoque Sacrificium sine sanguinis effusione fuisse *Bellarminus* fatetur l. 1 de Missa c. 25. Ut itaque hæc Adversariorum exceptio de incruento Sacrificio enervetur, urgeo porrò ita: Vel illud incruentum Sacrificium est propriè dictum, aut non. Si propriè dictum, debent ei convenire requisita propriè dicti Sacrificii, inter quæ & illud est, ut res, quæ offertur, destruat. Atque sic argumentum nostrum adhuc inconcussum stat. Si verò incruentum *Sacrificium* non est Sacrificium propriè dictum, nil dicitur in ista distinctione, quod ad rem facit, quæstio enim est de sacrificio propriè dicto, quale Adversarii Missam esse dicunt.

§. X.

Papæ docent, in Missa offerri Deo sacrificium propriè dictū.

Impugnatur ista sententia.

Argumentum primū.

Exceptio.

Solvitur.

Distinctio Sacrificii in cruentū & incruentum nullo nititur fundamento.

Argumentum secundum contra Missæ Sacrificium ex Hebr. VII. 27. &c.

Tertium argumentum.

Missæ semetipsam multis contradictionibus involvit.

Missæ non est sacrificium propitiatorium.

§. X. Repugnat deinde hæc Pontificiorum doctrina unicæ oblationi semel peragenda & semel peractæ Hebr. VII. 27. C. IX. 12. 26. 28. C. X. v. 2. & 10. Quicquid enim semel perfectum est, illud quotidie fieri non debet, nec opus habet repræsentativa reiteratione, qualis in V. T. fuit frequentissima. *Unicâ oblatione* (non pluribus) *consummavit* (ut in Missæ nihil amplius expiandum superfit) *in æternum eos, qui sanctificantur.* Dum verò reiteratio sacrificii excluditur, non est intelligenda *reiteratio fiducialis & applicatoria*, ea enim omninò admittitur; Sed *reiteratio sacrificialis* rejicitur tanquam injuria in perfectissimum sacrificium. Præterea ex ipsa Pontificiorum confessione argumenta peti possunt. In Concilio Tridentino testante Petr. Suav. lib. 6. Hist. XXIII. Episcopi hanc sententiam propugnarunt, *Christum in prima cœna non sacrificasse. Addita ratione: Semel tantum seipsum obtulisse in cruce.* Si autem in Eucharistia sacrificasset, bis seipsum obtulisset, quod absurdum. Hinc porrò inferri potest: Si Christus non sacrificavit, nec Apostoli hoc fecerunt. vid. Gerhard. l. cit. & Dannhauer *Mysterios. Sect. 3. art. I. §. 50. 51.* ubi quoque ostendit, contradictionibus Missam semetipsam involvere. Est enim *Sacrificium* & quidem propriè dictum secundum Pontificios. Et tamen *non-sacrificium*, quia est sine immolatione, & mutatione destructiva, ut victima desinat esse, quod antea erat. Est deinde *Sacrum* & *non-sacrum*, illud, quia *sacrificium* dicitur quasi sacrum factum. Hoc, quia est mercenarium, uti experientia testatur. Est præterea *satisfactio*, & *non-satisfactio*; Si enim Sacrificium Christi quotidie reiterari debet, non satisfecit Hebr. IX. 26.

§. XI. Ex quæstionis de sacrificio Missæ decisione hujus quoque dependet resolutio: *An missa sit Sacrificium propitiatorium, nec ne?* Nempe cum missa Sacrificium non sit, nec propitiatorium esse poterit. Valet enim Consequentia à negatione generis ad negationem Speciei. Interim Bellarminus

l. 2. de Missa c. 2. seqq. affirmativam pertinaciter tuetur. Labet hinc unicum tantum argumentum examinare, ut ex ejus discussione Veritas magis illustretur. Desumpsit illud *Bellarminus* ex Verbis institutionis. *Verba illa* inquit, *Hic est sanguis, qui pro Vobis funditur in remissionem peccatorum, aperte docent, Christum in Cœna obtulisse Sacrificium pro peccatis Apostolorum. Idem autem est Sacrificium nostrum cum illo, quod in Cœna oblatum fuit.* Respondetur enim, Christum non obtulisse in Cœna Sacrificium pro peccatis Apostolorum, neque ex Verbis *Institut.* illud probari posse; cum verba ista: *hic est sanguis, qui pro vobis funditur.* respiciant effusionem Sanguinis in cruce factam. Id enim clarè docet Epistola ad Hebræos l. cit. *Christum semel sanguinem suum pro nobis effuisse, nec immolationem fieri absque sanguine, nec sanguinem sacrificii dari nisi in immolatione.* Idque porro ex eo constare potest, quod ipsimet Pontificii dicant, Christum in Cœna celebrasse sacrificium incruentum, quod absque sanguinis effusione peragitur. Quare allegata Verba Institutionis non possunt hoc modo explicari, quod Christus in prima Cœna sanguinem pro Apostolis effuderit. Idem de *impetratorio Sacrificio* tenendum, quod de propitiatorio dictum. Vocatur autem *impetratorium Sacrificium*, illud, cujus virtute omnis generis beneficia impetrantur. De hoc sacrificio ita *Bellarminus*: *Si oblatio Eucharistiæ valet pro dimittendis peccatis, debet etiam valere pro aliis necessitatibus, quæ ex peccato orta sunt. Et si Deus hoc sacrificio placatus in gratiam cum inimicis suis redit, quantò facilius ob idem sacrificium adducetur, ut amicis & reconciliatis bona temporalia tribuat, si id eis utile fuerit.* Et notum est ex praxi, etiam pro salute porcorum *Romæ* Missas haberi posse. Dicendum autem ad hæc omnia, accuratè & propriè loquendo nullam fieri in Cœna oblationem per modum Sacrificii, indeque nec dici posse, Eucharistiæ oblationem valere pro peccatis dimittendis. Hoc tamen asserendum: Eucharistiam à communicantibus fide acceptam valere ad remissionem pec-

Objectio,

Solvitur.

An detur sacrificium impetratorium?

Propriè loquendo in S. cœna nulla fit oblatio.

Effectus salutaris Eucharistia non pendet ex opere operantis, nec ex opere operato.

*Missa pro defunctis oblata, & solitaria improban-
tur.*

peccatorum, non per modum *Sacrificii*, sed per modum *Sacramenti*, per fidem enim in Christum obtingit nobis remissio peccatorum, & per Sacramenta obsignatur nutritur & augetur fides. Quodcumque ergo Patrum locutiones obijciuntur, quibus dicitur, offerri Deo Patri corpus & sanguinem Christi in S. Coenae celebratione ad remissionem Peccatorum: tum istae explicandae sunt de *oblatione*, quae sit per preces, cum Deus invocatur, ut per mortem Filii sui pro nobis crucifixi, cujus carnem edimus, & sanguinem bibimus in remissionem peccatorum, nobis sit propitius & peccata condonet. Quale verò Pontificii *oblationem* intelligant, satis produnt, dum corpus & sanguinem Christi tanquam sacrificium Deo Patri offerri asserunt, quod vim habeat impetrandae remissionis peccatorum & aliorum beneficiorum, partim *ex opere operantis*, seu Sacrificii offerentis sacrificium, partim *ex opere operato*, h. e. ex bonitate ipsius operis, ut *Bellarmino l. 2. c. 4. de Missa explicat.* Quod dogma vel ex solo dicto 1. Cor. XI. 26. seq. impugnari potest, ubi dicitur, quod S. Coena ex fide accipientis vim habeat in remissionem peccatorum; nullibi verò effectus Eucharistiae salutaris refunditur in bonitatem aut dignitatem *Ministri operantis*, S. Sacramentum administrantis; Aut in ipsam actionem seu administrationem Coenae, quae *opus operatum* dicitur.

§. XII. Quo loco ergo habenda sit *Missa* pro defunctis oblata, ex dictis facile judicare licet. Pugnat nempe istiusmodi *Missa* cum Verbis Institutionis Matt. XXVI. 25. quae volunt, ut *ji*, quibus Sacramentum proderi debet, edere & bibere possint. Mortuis verò non datur corpus ad manducandum, vel sanguis ad bibendum. Ex eadem causa *Missa privata s. solitaria* rejiciendae sunt, in iis enim Minister non facit, quod Christus fecit, hoc est, non distribuit corpus & sanguinem inter communicantes, est igitur haec communio sine communione. Plura dicturum cohibet chartae angustia. Legatur *Dorscheri Mysaria Missae, & Dannhauer H. P. p. 594. seqq.*

AB 146 886 (1)

ULB Halle 3
004 055 802

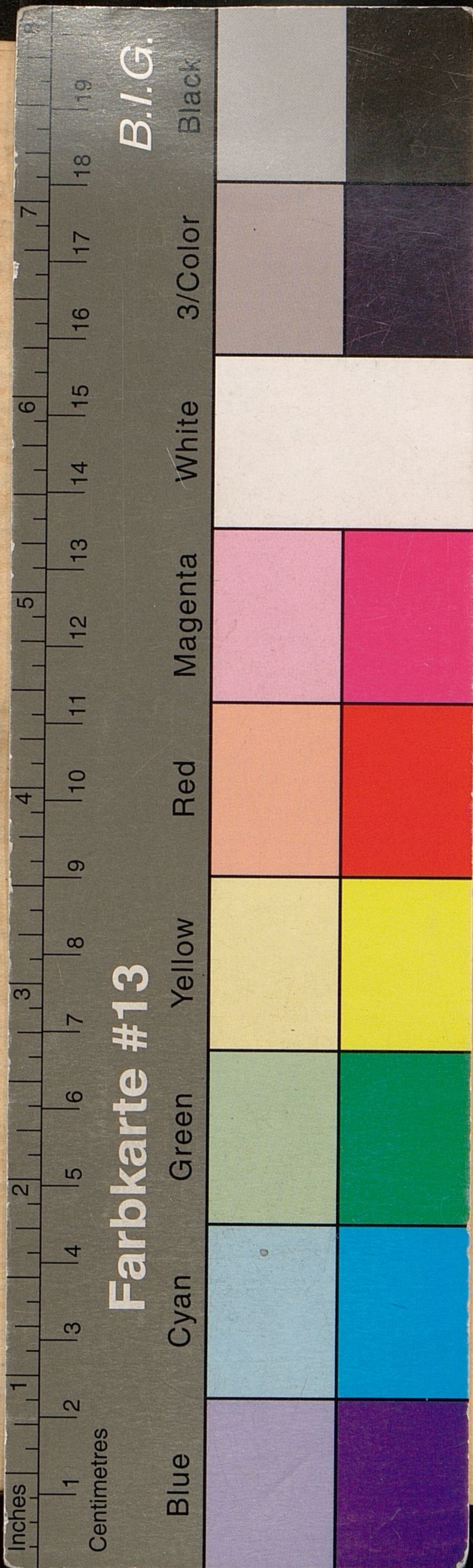

Sto. →

Rehov
VD 17

18
Q. D. B. V.
DISSERTATIO TERTIA
Super alter. Part.
AUG. CONFESS.

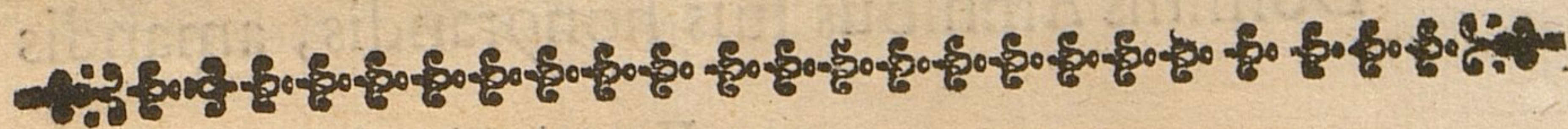
Ex Artic. III.

DE
MISSA,

QUAM
PRÆSIDE
JOH. KAHLER,
S. Theol. D. Ejusdemque ut & Mathem.
Profess. Ordin.

Publicè defendendam suscipiet
HERMANN ADOLPH Müller /
Rinthelienfis.

Ad d. 20. Julii An. 1698.
IN AUDITORIO MAJORI.

RINTHELII,
Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr.
M DC XCV.